

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4-50 зод.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зод.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Божевільня.

Львів, 8. вересня 1927.

В людській психіці, одиничній і збірній, дімають задатки добра і зла. В нормальних умовах, шляхом виховання і культивування елементів добра, можна в значній мірі приборкати і побороти складники зла. В ненормальних часах витворені віками, найкращими представниками людської моральності капітал людства розмінюється на крихту монету, розтрачується, а згодом і зовсім пропадає. А що в сфері духовій і моральній, як і в сфері фізичній і матеріальній не може існувати порожнечі, то з часом місце елементів добра займають складники зла у всіх своїх відмінностях і різновидностях.

Після великих катаклізмів, після страшної історичної хуртовини наступає не лише спустошення фізичне, спричинене здештуванням найздоровіших елементів, недугами, похестями та їх наслідками, але й дегенерація духовна та моральна. До голосу приходять звичайно люди духово слабкі, інтелектуально недорозвинені, з невеличкою освітою, а за те з кантоватими літніми, широким ротом, великими аспіраціями, люди еґотичні, морально задубілі, етично безвартні, тажеранні і неяснітні. Вони в сучасні відсмакують все, що людське, що добре, що додатне, що моральне, освічене і творче. Вони накидують свої невибагливі думки, скривлені формули, червачливі ідеї більшості. Вони своїм криком, „простоїністістю“ і карикатурною принциповістю проголошують і заглушують громадянську більшість, яка чи то з ніжності, чи з фальсофічної максими „непротівлення злу“, терпить диктатуру морально розперезаної меншості. Треба довгого часу, поки прочиститься атмосфера і до голосу прийдуть знову представники моралі й етики.

Особливо нечуване спустошення: фізичне і духове, матеріальне і моральне — спричинене кожна війна. Її треба пригадувати нпр. тринадцяти річну війну в Німеччині або часи руїн на Україні, коли після великої світової війни всі ті віденні явища можемо обсервувати власними очима і безпосередньо відчувати їх на нас самих?

Війна зі своїми страхіттями, перипетіями та наслідками розстроює нервову систему, нищить організм людини. Особливо одиниці слабкі, фізично й морально підточені, атакує їх обтяжені є незвичайно податливі на нервовий розстрій, є виставлені на небезпеку божевільня. І ми бачимо дивне повоєнне явище. У всіх державах, що брали участь у війні, дома для божевільних є переповнені. Гірше ще діється там, де відчувається велика недостача таких домів. Тоді одиниці, які по-являються, стабілізуються в організмі деяких одиниць, що посередньо чи безпосередньо впливають на хід життя і його явищ.

Розуміється, що те, що торкається одиничної істоти — при незмір-

ній кількості морально і духово упосліджених чи адеформованих типів — часом переноситься на збірну індивідуальність, на організацію, партію, громадянство, націю. Тоді повстає „нація фуриятів“ (як каже проф. Фулінський), а цей стан божевільня визначає вже шлях її прийомів і ділань.

Коли ми усвідомимо собі воєнні наслідки в сфері духовій і моральній, коли до того візьмемо на увагу атаківні впливи, то в їх світлі зрозуміємо маніфестації й акти суспільного канібалізму, народожерства, які не лише обсервуємо від довгого часу, але й яких об'єктом є саме наш народ. Всі виступи і проповідництва таких представників польської ментальності, як Грабські, Гломбінські, Косковські чи Прушинські — вказують, що польська політична думка, себ-то думка найбільшої політичної організації, яка розпоряджає пресою, парламентарною трибуною, яка переважає в законодавчих установах і церкві, яка непомірно великий вплив має на державну езекутиву (адміністрацію), — пливе каламутними хвилями божевільня. Особливо, коли йде про тзв. національні меншості, а в першу чергу про українців, коли на порядку дня в якійнебудь формі з'являється національна квестія, — тоді починається нестримний напад божевільня. В ту хвилину уступає все людське і боже: гуманність, закони життя, права природні, набуті і писані. На міс-

це людини з'являється гієна, що нюхтить трупа. З'являється метаморфоза, до голосу приходять те, що первісне, печерне, брутальне. Шлях людства і поступу, цивілізації і культури пропадає у безвістях століть і наступає поворот до того часу, коли єдиним законом була брутальна сила. До того ж первісний примітивізм є і пошуканий з крайною обмеженістю і легководушністю. Розшалений і божевільний не думає про завтрашній день. Він живе моментом, хвилею. Її відломком і тріумфом в своїй фурий нищення і викривлювання. Він не знає і не хоче знати чергування вни і кари. Він ще тим гірший і нижчий від первісного дикуна, що нехтує закони природи. Бо дикуни підчинялися і смирилися перед незмінними законами природи, а сучасний дикуна є божевільний, — при відсутності культури і морального первиння — звикнений цивілізацією, заворожений роздавлюючою силою її бездушної машинерії. Для нього денационалізація і експлоатація є морально оправдані, вони є поступом і законом анімального шовінізму. Треба тільки відповідно приновити техніку, а ніщо не стане на перепоні нестримному божевільню: ні закони природи, ні закони моралі, ні вимоги і накази гуманності.

Такою серед крутіжа божевільня є ментальність і діяльність польської реакції.

Не гаймося'

За прискішення української ратункової акції

Дні страшного гургану і повені вже пройшли. Та саме тепер звільна відслонюється перед нами безприкладний образ спустошення. По офіційним даним, розуміється неповним, зібраним поверховно, в самому лише львівському воевідстві катастрофа досягла 14.000 родин, з того 3.000 родин не має ніяких засобів до життя, понад 600 не має ніякого одягу і до 700 родин не має даху над головою. 14.000 родин — це найменше 70.000 населення (рахуючи пересічно 5 осіб на родину). Коли 70.000 головно українського населення найшлося в крайній нужді лише на терені львівського воевідства, то яке спустошення, беззахистність і злидні мусіли навістити станиці воевідства, в якого склад входять головний терен катастрофи, все Підкарпаття і Покуття — від Турки до Снятина і Косова. Досі нема ще навіть урядових, себ-то побіжних даних з Підкарпаття і Покуття, бо деякі полози до нинішнього дня є ще відтяти від звязку зі світом. Однак коли лише невеличка частина львівського воевідства, навішена катастрофою, виказує 14.000 пошкодованих родин, то станиці воевідства, в якому нема ані одного повиту, ненавішеного катастрофою, мусить мати найменше п'ять разів стільки пошкодованих, себ-то найменше 70.000 родин або 350.000 населення. Коли до того додати частини повітів тернопільського воевідства, неощаджених катастрофою, то можемо сміло твердити, що найменше 100.000 родин або 500.000 населення впало жертвою страшної катастрофи.

Непомірно велика катастрофа

вимагає непомірно великої помочі, скорої, негайної. Не час тепер гаятися, тільки треба ділати. Не лише гуманність, не лише конечність помогти ближньому, але й свідомість того, що тим ближнім є наші брати і сестри, наші рідні, дорогі і близькі, члени тієї самої Української Сімі — повинна заставити нас до щедрих жертв. Ми відкриваємо своє серце на велике нещастя, ми зрозуміли розпуку, безпомічність і злидні сотень тисяч. Однак те зрозуміння тільки тоді матиме належну ціну, коли ми з черги відчинемо можливість, коли ми прийдемо з реальною допомогою нещасним. Бо не лише подійняно дає, хто зразу дає, але суть справи узмістовлюється також в тому, хто саме дає. Чи своїм братам і сестрам дає українсь, член тої самої нації, тої самої Української Сімі, чи дає хто інший? Чи в тій акції допомоги не є ми на останньому місці, у хвості, замість того, щоби бути на самому переді?

Це теж не маловажна справа. По за державною допомогою також польське громадянство бере досить живу участь в тій акції. Всі польські часописи переповнені покликами і відозвами. Д-р Світальський з президії Ради міністрів зазначає, що поза державною допомогою, що поза природи річи мусить бути міяка з природи громадянства. Ця заява найшла вже відгомін в польській пресі, хоч деякі польські органі („Слово Польське“ і „Дзєнік Львовскі“) вже передтим рознісали складки. Тепер проводиться така сама акція у варшавській пресі.

Так що, у півнофіційній „Епоці“

містить статтю-поклик відомий польський ліберал А. Бабяньський. Він пише:

„Нехай не буде ніякої організації, чи то промислової, чи фінансової, само врядної чи суспільної, яка забула про святий громадянський обов'язок. В тому повинно висловитися реальне почуття державності, про яке стільки говориться. Політикується у нас багато, але забувається про реальні потреби, а яких тепер є одна: рятувати існування мільйонів співгромадян. Руїну стихійний хміль від Карпат треба протиставити хвилі жертвенності і співчуття, що йде від Балтики через цілу Польщу, і то тим більше, що ту частину краю, навішену катастрофою, заселяє українська людина. Власне та обставина повинна спричинити якнайбільше напруження жертвенності нашого загалу. Сільське українське населення у великій більшості є малоземельне і не має посторонніх заробітків, отже уделення йому допомоги є доміганням не лише державним, але й високо суспільним. Для закріплення принципу, що польський наріє є господарем терена, треба дати про те, щоби всі мали забезпечене існування. Історичні випадки і пристрасне обосторонне розполітикування виликало багато нещастий між польськими й українськими громадянством. Тепер настав момент, щоби ті нещастя зникли, не на відказі політичній, але загально-людській. Я глибоко переконаний, що жертвенність польського загалу відповідно відчує і зрозуміє українське населення, а це спричинить багато більше, як державний примус, до перетворення того населення на громадян держави“.

Такі є тенденції польської допомоги в освітленні А. Бабяньського. Але є ще й дальшейдучі. Є ще й тенденції звичайної деморалізації при помочі допомоги.

І тому то велике значіння для нас має не лише скільки дається, але й хто дає, чия помічна рука простягається до нещасних. Не гаймося з допомогою! Нехай не буде ні одної української організації, чи то промислової, чи фінансової, само врядної чи суспільної, яка забула про святий громадянський обов'язок! Нехай не буде ні одної такої організації на всьому просторі українських земель, нехай не буде ні одного українця, який не допоміг би по своїм силам нещасному братові!

ШЕДРИЙ ДАР УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНИНА.

Загально відомий львівський лікар, д-р Маріян Пам'ячичин, під вражінням небувалої катастрофи повені, якої спустошення мав він нагоду оглядати, зложив до диспозиції Краєвого Комітету жертвам повені на допомогу нещасним кошту 1.000 (тисячу) золотих. Честь і слава щедрому громадянину-лікареві, що так реально відав велике нещастя свого народу! Ану, хто слідуючий?

МИТР. ШЕПТИЦЬКИЙ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

З достойного джерела довідаємося, що нині вибирається на терен катастрофи, в Східницю, Стрийщину, Долишницю і Калущинщину, Митр. А. Шептицький. Достойний митр. А. Шептицький, не вкладаючи на своє підірване здоров'я і дошкудливі доглядності, не дає відмовити від поклику, бажаючи в хвилях великої

го горя бути між своїм народом. Митрополит їде автомобілем в супроводі чотирьох автомобілів, навантажених лікарствами, засобами поживи і одягати. З митрополитом їде теж лікар, щоб на місці зати потрібну поміч. Окремо їде вагон річей, одягів і поживи, закуплений митрополитом. На закуплені річей і поживи видав Достойний Архипастір з власних засобів квоту 10.000 (десять тисяч) доларів. На терен катастрофи вийшов уже о. крм. Ковальський, попереджуючи митрополита.

Проти нового наступу на права української мови.

Комунікат.

У Фахових економічних часописах і в щоденній пресі з'явився текст проекту розпорядку президента Польської Держави про припинення купівлі торговельних книг. Преса запевняє далі, що проект розпорядку має з'явитися в найближчих днях в урядовій організації і стати законом. Арт. 1. цього розпорядку накладає обов'язок на акційні спілки і кооперативи вести книговодство в польській мові. Цей проект є новим наступом на права української мови. На його основі тисячі українських кооператив мусять вести книговодство в польській мові.

Постанова ця обмежує основні права громадянина, стоїть в суперечності з постановами договору про права національних меншостей, а постановами арт. 110. польської конституції, а в доданку справа зміни законів є виключена з компетенції унормування її шляхом розпорядків президента республіки.

З огляду на замкнення соймової сесії Український Клуб не має змоги вести боротьбу проти цього розпорядку на соймовій арені, одначе протестує якнайбільш рішучо проти такого проекту й запевняє рішучу боротьбу проти нього на соймовій арені, а українські акційні спілки, кооперативні установи та загальні українського громадянства змагає до піддержання його в отсій боротьбі проти чергового наступу на права української мови.

Президія Української Парламентарної Репрезентації:

Сергій Хруцький, голова; Борис Козубський, Сергій Назарук, члени.

Тогож самого дня посол Хруцький інтерв'ював у віцеміністра скарбу (міні-

стра скарбу не було у Варшаві) в справі проекту розпорядку президента Річпосполитої про припинення купівлі торговельних книг, який то розпорядок накладає на всі акційні спілки і кооперативи обов'язок вести книговодство в польській мові. Посол Хруцький в імені Української Парламентарної Репрезентації вказав на протизаконність такого розпо-

рядку і заперечував у рішучій формі проти цього нового наступу на права української мови. Віцеміністр скарбу зазначив, що він особисто є не поінформований про справу, що він її розгляне, що зрештою всі акційні справи належать до міністерства внутрішніх справ. У цьому тижні посол Хруцький інтерв'юватиме в міністерстві внутрішніх справ.

Катастрофа повені.

Описи очевидців.

I.

Ж. бє. 31. серпня 1927.

В надії гундування кожного року повені. Бо великі чужинські фірми випають безпечною красою гір — лісів, бо потоки в річки не затуляються, бо клява не збудована як сліз і частенько рвуться. І ніхто не повені найкраще, наїнтелігентніше населення Зах. України, забирають доміжки, наносять каміння на урочайні вулиці. Але такого знищення, яке тут було вчора, й найстарші не пам'ятають.

Читачі „Діла“ аналізують уже певно дещо про цю неабияку повінь. Її сподівалося населення, бо цього року ще повені й не було. Та розміри її показалися неабиякими. Дошкі тут перепадали від кількох днів. Проте Чорна ріка (ч. Черемош) не виявила надзвичайного стану води. Червою не погоду не зібрав і славний в Жабю храм дня 28. серпня той силі народу, яку кожного, потідиного року притягає. Всех такі місцевих було багато і дещо було з Криворівні, Ясенова, Краснолі, Голова, Перезресного. Та хоті і менший був храм, однак збором прекрасних типів гуцулів і гундулів, їх обличчя та одяги прості похилили тих нечисленних літників, що тут ще є. Правда, літники тут головні з далекої Польщі (з Варшави), бо наші інтелігенти взяли собі за звичай їхати до Дорн, Ворохти, Яремча, де збирається головна міська інтелігенція, але нема там того багатства гуцульської краси, яке є в Жабю і сусідніх селах. Навіть наші пластуни — залізяться тутешні українські інтелігенти — чомусь омивають ці околиці, хоч тут колись перебували і Франко й Коцюбинський, Олесь, Грушевський, Гнатук і ін. Зате повню тут літників не пам'ять. Вони навіть автоматами приїхали цього року в Жабю на храм.

Після храму перепадали далші дощі і то при неабиячній, як на що пору, піднявши температуру: до 20° Р. ніщо. Дня 30-го весь день не було дощів. Аж ввечері надлилися чорні хмари. Вітер дув слабо, а в хмарах гуділо, рахотіло. Близька кі на секунду не спинилася. Вся широка долина Жабю була ними осяяна вже від 18-ої години. І було видно кожний гріз, кожну скалу, кожну ялину у верш.

Лянули дощі. Не надзвичайні — не раз такі були тут. Та над Чорногородою

все густило хмари, все біліло було в них огню блискавок. Похилились люди спочивати. Аж тут коло 20-ої години зашуміли води. Шум збудив тих, хто спав на дворі. Побігли до берегів, світили, щоб побачити, який стан води. Я „вергло людей а пам'яті“ — казали. Побачили вода під хатами. Поки опам'яталися, вже було запізно для багатьох.

Постерунок поліції на Жабю-Ізді (до 15 осіб) ледки в підтанках утік. Побіг їх старший емент забрало хату, кухню і всі будинки коваля Шаліса. Мали забрало разом з бабусею і її дощкою. Нижче на Ступейці вразі обняла вода всі доміжки. На Ступейці, по другім боці ріки, роздалися зі стрихів страшні крики. До 20-ти хат у мент обійшла там навколо вода. В п'ятій ночі все село стало на ноги. Світла в хатах, ліхтарки електричних освітили всю долину ріки. Плач, голосіння, викликування, зойки. На острівці, що на самій долі Жабю-Ізді, вразі змела вода дві хати й понесла все з 5-ма особами. В хаті пенія Барановського все ще світилося, хоч довернули її шаліли розбурхані, дикі елементи. Аж коло 3-ої погасло. Дехто з інтелігентів підбіг до поштового уряду. Начальник почти уаровний в кірі, заходився виносити каю в гори. Телефонічного пошування з сусідніми естанціями вже давно не було.

В загальній суматоці, ожидали всі ранку. „Що буде на Устеріках, в Кутах, — там нічого не знають про близку й небезпеку!“ — питав дехто. А вода ревіла, а хребет Черемоша шороа зростає, без унику несло колоди й хати. В ліній хаті — казали — ще світилося і були в ній люди, поки не кинуло хатою у скалу й розбило її повсім.

Коли біля 4-ої розвиднілося, побачили всі позначки спустошення. Зникло багато осель, знищено дороги. Появилася відомість про 7 осіб утоплених в Жабю, 3 особи в Криворівні (знаменитий майстер козацький Оришук з жінкою і 1 дитина), 7 осіб в Ясенові. (Радіють тут, що уратували широковідомий український туристам старенький, емеритований управитель школи на Жабю-Ізді п. Касілевський, хоч доміжку його сильно ушкодило повінь). Говорять тут інші, що в Кутах забрало до 400 хат.

Всі нарікають на:

1. Діка, безплатне втручання мі. сіл. На не дозволяють усім спекуляційним дорелітним фірмам, хоч гундулам утрудняють зрушення збоги в кількох і лише на їх власному, мадають планів втручання, тощо.

2. На шконті відсутності пошлювання гір про повінь. Кажуть, що в такіх випадках вичечно треба відомості „доли“ або трубами (грамблами) або закладаннями по верхах кун форосту, або — як ще можливо — телефонами. А під шм оглядом нічого тут не організовано. Повені наслідком втручання цієї будуть усе частіші й небезпечніші, тим більше, що дозволяють будуватися збоги й на самій річці, а при телефонах від вестер до ранку не заведено служби навіть у найнебезпечнішу пору.

3. Мости на ріках будуються тьмадні. Будують їх усі спекулянти так, щоб найбільше мати собі баристів. Мости не кам'яні, а дерев'яні. А добрим мостам пораз у повінь могло би ще вчас утратуватися населення за рікою. До того ж стів є рішучо за мало.

Всі домагаються тут: негайної помічі від держави для потерпілого населення. Покине першу поміч дала в Жабю наша кооператива „Відродження Гундування“. Вона зараз післяла знищення по кількохналіть кількохналіть муки. Та на кооператива існує поміч тільки першій річ, таюсамо, як усі інші тутешні кооперативи (й в Жабю тепер 7). Надійтеся що Релігійний Союз похвалить не дію кооперативу і зі свого боку приїде в поміч для тутешніх кооператив, боля авільнедним їх від місячної вказати на цей рік. — Проте розуміється само собою — кооператив не може дати вистарчальної помічі.

Тут у самім Жабю обраховують знячення від цього хмароному поналітє на 1 мільон золотих. Коротким шляхом, телефонічно, повинно по суму переказати до Жабю правительств. Перед двома тижнями був тут з рідним міністр Складковський. Він дуже хвалився офікою правительств над Гундуванням. Населення очідає в теперішньому горі доказів опіки і повно є волею всього і мільйонного українського народу від Польше, щоб зараз з тих податків, які складасмо, дано дібену поміч знищену гундулам.

А. Гаврилюк

II.

Медичні, 5. вересня 1927.

Як усі повіті на Підкарпатті, так і етдовий повіт Медичніч налістала страшна водяла катастрофа. З 30 сіл у повіті найбільше потерпіло село Ліниці, розложене над рікою Дністром і Тисменицею, яке 3 дні стояло під водою підлогою, та село Радичів над Дністром. Вода забрала майже все майно, багатьох худоб та весь підлий збір збіжжя. Люди ратувалися на дах та комини. Жарта у людей у нас на шість, не було. Вода залізла сіножати та дороги. Коли подивитися бу-

Оповідання Непогашеного Місяця.

(Досічечка.)

Гаврілов помер — себто: професор Лозовський вийшов із його кімнати з білим кляпиком паперу та, схиливши голову, сумно і врочисто зазначив, що хворий командант армії громадянин Микола Іванович Гаврілов, на превеликий смуток, помер в першій годині сімнадцяти хвилин ночі.

За три червни години, коли доходила друга година, до шпиталю ввійшли чоти красноармійців і при всіх входах та на столах поставлено варті.

В ту хвилину по небі плали хмари, а ними пошіла, втоплення поспіхом, місяць. Тоді а надзвичайною місією в критому рейсі їхав професор Лозовський до будинку число один. Авто ввійшло туди до брами а грифами, минуло вартових і зупинилося перед рундуком. Вартовий відчинив дверцята. Лозовський пішов до того кабінету, де за червоною окули писального стола стояли три телефонічні апарати, а на стіні за столом рядом усталися давінки.

Розмова, яка велася з Лозовським у тому кабінеті — не знаємо; відомо лише, що вона тривала цього три хвилини. Лозовський вийшов із кабінету — вийшов з рундука — перейшов подвір'я — надзвичайно швидко, а нагортуючи і капелюхом у руці, подібний до героїв Гофмана. Авта вже не було. Лозовський ішов автоматично, як п'яний. Булині читалися разом із Лозовським — під місяцем, серед верухомої пустаї ночі.

Лозовський — Гофманом — вийшов із дому ясного оди. У кабінеті того часу залишився чо-

ловік, який ніколи не горбився. Він отояв за столом, нахилився над ним, спіраючись об стіл руками. Стояв із спущеною головою. Він довго не рухався. Людину відірвали від її паперів і формулук. Потім він порушився. Його руки були прямі, як і гострі, як ті формулки, які він диктував зночі стенографістці. Він рухався дуже швидко. Позаду себе задвонив у давінок і зняв телефонічну слухавку. Він сказав дижурному: „перегонові, відкрито“. До телефону сказав тому, хто, мабуть, спав тоді, і хто був у тріпці володарів, — а голос був слабкий: „Дорогий Андрію, відійшов від нас один приятель — Коля Гаврілов помер, — нема вже товариша боля. Подай вістку, будь ласка, Потапові!“

Шоферові сказав: „До шпиталю!“

У темних переходах стояли вартоні. Дім німотою занімів, як треба німіти там, де смерть.

Чоловік, що не горбився, перейшов темними коридорами до кімнати командарма Гаврілова. Вийшов до кімнати, — там лежав на ліжку труп командарма і задушливо пахло там камфором.

Усі вийшли з кімнати. Залишився в ній лише чоловік, що ніколи не горбився і труп Гаврілова. Чоловік сів на ліжку у ногах трупа. Руки Гаврілова лежали поверх ліжника адова тіла. Чоловік довго сів біля трупа, мовчки похилившись. В кімнаті царяла тишина. Взяв руку Гаврілова, стиснув її і сказав:

— Прощавай, товаришу! Прощавай, брате! — і вийшов з кімнати. Опустивши в діл голову і пі на кого не гляючи, вийшов з кімнати, скакаючи:

— Відчиніть там боляй віконце, нічим дихати! — і швидко пішов напад заднім коридором.

ОСТАННІЙ РОЗДІЛ.

Вечером, після похоронів командарма Гаврілова, коли переграміли труби міських військових

оркестрів, коли віддали поклони жалобні прапори, коли розійшлися тисячі присутніх і коли тіло мерця стигло у землі разом з землею, — Попов заснув у себе в кімнаті і прокинувся у несправичну годину — за столом. У кімнаті було темно і тихо схлипувала Наташа. Попов схилився над донеткою, взяв її на руки і поносив по кімнаті.

Крізь вікно пхався білий місяць, який уже втомився здоганяти хмари. Попов підійшов до вікна, глянув на сніг за вікном, на тишину ночі. Наташа зсунулася з рук батька і стала на підніжжю.

В кишені Попова лежав лист від Гаврілова, — ота остання записка, яку командарм написав нічю, перелетим, заки поїхав до шпиталю. У записці було написано:

„Брате мій, Альоша! Я-ж знав згорі, що вмиру. Вибач мені, прошу, але ти вже не дуже молодий. Бави я твою дівчинку і вигадав тебе. В мене жінка, вона теж уже старіється, і апаши ти й двадцять літ. Я їй написав. І ти напиши їй. Живіть ви в куні, жеміться, чи як там, виховуйте дітей. Ще раз вибач мені, Альоша!“

Наташа отояла на підвіконнику і Попов бачив, що вона надувала шічки, шидила усточки, гляділа на місяць і дмукала на нього.

— Що ти робиш, Наташа? — спитав батько.

— Хочу погасити місяць, — відповіла Наташа.

Повнівши місяць плач за хмарами, втомившись від поспіху.

Не була пора, коли прокидалася машина міста, коли гуділи фабричні гудки. Довго гуділи гудки, спровола, один, два, три, — багато їх було, зливаючись над містом в одно сіре голосіння. Було ясно, що тими гудками заводять міська дшпа, заморожена пині місяцем...

З сучасної літератури

Іван Каліш

ДІМ ГЛІНІАНСЬКИХ КИЛИМІВ

Головний склад: ЛЬВІВ, пл. св. Духа

порукає в великім виборі: килими в різних розмірах, почавши від 39 зол. за 1 м², як також коци, подорожні пледи, мапи, портіери, хідники, ф'ранки і смирненську вовну, кредити уділяється на догідних услїях.

442 2-4

мандів. На Шлєсах понали ті монети те-
роз ехидних купців, що вели на цій тери-
торії торгівлю, а опіювали їх по паві і
коли треба було дозволити на куєні.

— Юнлей мадерського театру. Мадер-
ський національний театр, перша кра-
сна сцена, світкуватиме цієї осені 90-
ліття свого існування. Цей юнлей іде в
парі із сотами роковинами романтизму
і мадерській літературі. З цієї нагоди
виставлять твори мадерських романти-
ків і прем'єру історичної опери „Кому-
т", автором є буш, міністр скарбу Ро-
ланд Гегеліо. Також буде організована
окрема театральна виставка.

— Друге Монте-Карло. Воно почина-
є будувати в столиці Куби, Гаванні,
де військ силами старається привабити
до себе туристів і подорожників з цілого
світа. Будуть там парки, салі до танцю,
сломі до всіх спортивних ігор, а крім цього
класно, палата гри, збудована в чечува-
ним лікуємом. Кубанці сподіються, що
це кавіно привабить їх країні мільйони до-
ларів, і мабуть не помиляються.

— Пошана традиції. У маленькій бре-
танській оселі Рік-ер-Блєон обходили
на днях „свято кельтської раси". Зібра-
лось чимало гостей, з обох боків каналу—
бритонців і валлійців. Промова виголосила
є старий кельтський діалект. Вей при-
сутні склали присягу братерства на меч
сорока Артура, який опісля зломали і ки-
нули в море. Старий мт каже, що цей
меч випливає злову на поверхню — не-
ушкодженний.

— Не поможе бути навіть князем —
коли хто має такого „деха" як бельгій-
ський наслідник престоло. Він відпрова-
джував свою жінку і її сестру, яка від-
їхала до Парижа, на дворц. Обі сестри
їхали вже на пероні: князь забарився ще
при авті. Врешті Аде на перон, а тут
„перер", портієр, не хоче його пустити
на перон — без пероніки! Вікінь князь
до автомату — а тут лишенько! не має
дрібних (не дурно він князь). Отже ро-
бить те саме, що в такому моменті ро-
блять усі смертельники: купує часопис
(шаслива країна, де князі купують ча-
сописи!), минає в той спосіб гроші, вер-
тається знову до автомату, кидає гріш —
з автомат ві чичирі! По ханлі рішився
князь купити пероніку при бізетовій
каві і прийшов на перон якраз, щоб по-
магати хуєтником, бо поїзд вже відїхав.
Певно було йому непримітно — але намен-
ше хіба дивнієм урядовцям, які швидко
після всього довідалися, кого не хотіли
впустити без пероніки.

— Ніжин не знайомтесь легко! — бо
може вам трапитись подібна історія як
одній дамї в Брукліні. Вона вийшла за-
муж за одного грека, якого алали тільки
цять літ і який представився їй як бо-
гатовий чоловік. Перше її адивування було
так: диспозиція метамалла до якого мо-
лоді спровадилися. Богач — і дві кімнати!
Але ще більше адивувалась молода му-
жати, коли по гострій суперечці з ха-
лякою, ця їй сказала: „одиті, я вам по-
кажу чим властиво є ваш муж!" Вона
повела її на ріг одної вулиці, де в чорних
окулярах стояв звичайний жабрак — П
чоловік! Закінчення: розводний процес
і розвід.

— Рікні рекорди. Франц летун Ка-
ліно, якого рекорд висоти проголошено
цим літним, здобув тільки рекорд — о-
шуканість. Знявся на 4000 м., а апарат
теставши на 10.000 м. Вей його дотеперішні
освітні експозиції. — Італійська урядова
статистика стверджує рекорд аросту на-
родився в 1926 р.; у доржаві було більш
як 20.000 родив, що мало по 9 дітей. —
Американський залізничний робітник На-
тіє в Сен-Джоне віднайшов свою жінку
та доньку аж після 14-ох літ у степіт Ню-
Джерсі. Він агубив їх дивним способом
М літ тому як 28-літній молодень, коли
знімав на довгий час у службових спра-
вах. Жінка переселившись, виїхала ядру-
ге замуж, але її другий муж помер з ро-
ку тому. Донька теж поновила. Справ-
ляти фільмова історія! — Члениця іта-
лійського парламенту палі Філіппон
виступила під сценічним півником Ма-
бель Рассель у театрі, де грала вже
завише.

— Світова всьщина. Жорж Касмансо
дістав серцевої атаки; лжакотється, що
змре. — Спростовують звістку, буцім-
то Раковський мав би покинути становище
посла в Парижі. — Багато їм, правників
подало в парламент домагання, щоб ска-
сувати смертну кару. — На Літві 99
державних урядовців-чужинців адаладо
іспит з литовської мови; 84 не адало і їх
овідняли зі служби. — В Англії в Йорк-
ширі та Уельсі відлучили підлітків тренін-
ня. — У Персії оснували фашистську
партію. — У Бостоні помер суддя Сміт.

одні із найаваантішних протинників Са-
ка-та Ванцетті в їх пропесі. — Лєон-
донський лєор-мер (бурмистр) запроше-
ний у гості римським губернатором. —
Міллардер Вандербілт оженився в Па-
рижі із „звичайною" американкою. — За
одні серпень було в Парижі 126 убитих
автами і 312 ранених. — На металур-
гічних фабриках Солиген є лагрова
страйку. — В Індії продовжуються крі-
ваві бійки на релігійнім ґрунті. У Ка-
лясі вбили 800 осіб.

Позір Ходорівщина!

11. вересня 1927 в Ходоріві

Окружне Кооперативне Свято

Програма: 9 год. рано Служба Божа,
Відтак похід учасників з таблицями о ко-
оперативних кнїжках. 455

На Академії промовляють делегати
Релігійного Союзу зі Львова п. Ірена Ма-
кух-Павликівська і п. Зеноя Пеленський.

Пополудни фестин з добірною програ-
мою. О численну участь просить КОМІТЕТ.

З судової салі.

За головну зраду.

Повідомляють нас, що студенти техні-
ки А. Борисевич і Й. Гронський, арешто-
вані ще 4.III. 1924 р. (а не рік тому, як у
нас недавно писалося), сидять у слідстві
у відокремлених келїях в Коронови. Оба
вони обвинувані за т. зв. динамітовий
закон і головну зраду. Були вже дві роз-
прави проти них перед кримінальним судом у
Бидгоші (Бромбергу). При першій роз-
праві засуджено їх на 12 літ в'язниці, при
другій розправі на 8 літ. Дня 13. септєня
ц. р. мала відбутись проти них і наслідком
касаційного вироку найвишого суду у
Варшаві нова розправа в Бидгоші, але її
відложено на пізше. Таким чином оба
обвинувані сидять уже в слідстві у від-
окремлених в'язничних келїях три і пів
року.

До всіх філій і читалень

Т-ва „Провіта" в краю.

Наближається місяць жовтень. Згідно
з ухвалою загального Збору Матріне
Товариства „Провіта" призначений він на
відсвяткування „Свята Книжки —
свята культури".

Про значіння цього свята, ціль і зав-
дання, а з окрема про значіння і вагу
книжки в житті людини, народу друко-
вано цілий ряд статей в часописі „На-
родня Провіта", а також і в других ча-
сописах. Тож займим було би переко-
нувати громадянство а в першій мірі освіті
і кооперативні установи про потребу свят-
кованя „Свята книжки" та закріпачи їх
до виконання так важного завдання куль-
турно-виховного значіння.

Свято це змагає до зацікавлення всіх
нас книжкою, хоче викликати у нас лю-
бов до неї як до чинника, який має див-
ну культуру, а далі піднести і скріпачи
матеріальну основу народнього життя.
Бо книжка допоможе здобути і закріпачи
крашу майбутності.

До гідного і величавого відсвяткування
„Свята книжки" закликає Матріне
Товариство „Провіта" всі освіті устано-
ви в краю. Виділи філій і читалень в
впорозумінні з кооперативними установами
доказати всі старани і енергії, щоб це
свято відбулося в їх осідках по можли-
вості найкраще і з користю для громадян.

Свято можна улаштовувати на протязі
часу від 1-го жовтня до 15-го листопада.
В організованні і переведенні свята обо-
в'язане допомогти все свідоме і ідейне
громадянство — в першу чергу ті, які
згуртовані в читальнях.

Програму свята устанавлять Виділи на
місяц відповідно до своїх сил. Було би
вказане, щоб в осідках філій відбулися
святкові Академії, проведені з виставою
книжок. В осідках читалень належить від-
святкувати свято концертном, виставою
„Учитель" або рефератами про значіння
книжки.

Прибутки зі свят належить обернути
на покращення власних бібліотек, яких
завданням вчити і ліхувувати.

Тож до праці. Святкуймо „Свято
книжки" і йдім разом з нею на стрічу
сонцю золотому. 460 1-2

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ва „ПРОВІТА".

(Примітка. Як поміч засоби для
виконання рефератів на „Свято книж-
ки" поручаємо: С. Сроковка: Короткий
курс бібліотекознавства, Львів 1924, стор.
128, ціна 2 зол. 31 статей М. Галуши-
ського: Закадаймо бібліотеки. Найдете
її в Бібліотеко-техно. Порадничку з 1926 р.
на стор. 71—76. Цілий річний коштів для
зол. Крім цього вишлю з друку готовий
реферат. Ціна з пересилкою 2 зол.)

ОПОВІСТКИ.

За упокій душі бл. п. Ярослава
Кулачківського директора „Дістра"
відбудеться Поминання Богослуження
з панахидою в п'ятницю 9. ц. м. о год. 8.
рано в каплиці церкви Успенія Пресв. Бо-
городиці, на яке запрошує Дирекція То-
варства „Дістра". 464 1-1

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

2 ЗОЛ. коштує срібний ланцюжок на шию
у Мандля, Коперника 14. 1773д 17-7

МАТУРА* Львів. Пекарська 59 а
зачинає однорічний курс до семіна-
рійної матури. Успішя прийняття: 3 рік се-
минарії або 6 гімназійних клас. Додаткові
вписи на курс гімназійний, матуральний,
шести і чотирікласовий гімназій-
ний. Зголошення від 10—1,5—7. 443 3-3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й. Гіршпрунга,
Личаківська 34 приймає вписи на кур-
си писання на машинах 10 пальцевою си-
стемою. 466 1-3

ОДНОРІЧНИЙ Торговельний Курс Й.
Гіршпрунга, Личаківська 34, приймає
додаткові вписи. 467 1-3

БОНЦІПІЕНТ адв. д-р прав а 2 1/2 літ.
провіщ. практ. глядає посади. Листи
слати: Dr. Rudolf Drobenko Dakh. 451 2-4

ДІМ 7 покоїв город і сад 600 сажнів,
40 метрів фронту і ділянка 4000 доп.
продасть Ігнат Львів Куркова 24 партер
від 3—5. 382 3-3

ПОКІЙ а уживанням кухні до винайму
Львів, Замойського 10. Федорович.
399 2-2

БАПЕЛЮХИ мужеські, жіночі і діточі,
приймає до перерібки на найновіші
формі після останніх взорів парських
і віденських. Перша краєва фабрика капе-
люхів Рудольфа Найвельта Львів Бальо-
нова 3. Склади: пл. Марійська 8, Казими-
рівська 25, Краківська 25, Городецька 72.
407 3-3

МЕШКАННЯ з удержанням при інтелі-
гентній малій родині негайно віднайму.
Хшановської 10 п. Хомейова. 456 1-1

ПОШУКУЮ інструктора до III і I
класів гім. Зголошення до 15. вересня
о. Юліан Фашиєвич Стрілка нові коло
Бібрки. 457 1-2

З української гімназії в Яворові/
В бурці ще є декілька вільних місць, опла-
та 50 і 35 зол. Зголошуватися в Управі
гімназії. 461 1-1

Будильники-годинники „Зеніт"
„Джез" (Jaz) прикрашені і звичайні
найдешевше у найбільшій складі годин-
ників Домбровський — Розваже-
ський, Львів, Академічна 2 (Готель Жор-
жа). — Догідні умови. — Власні робітні.
110в 7-2

УКРАЇНСЬКИЙ Наддніпр. театр
під дир. О. Міткевич. Негайно пошу-
кує першу скрипку, секунда, кларнет і бас.
Зголошення: Перемишльська пошта Україн-
ський театр О. Міткевич. 437 2-3

ПАНІ В. М. Найвельт власника са-
льону мод у Відні приїхала на корот-
кий час до Львова і заосмотріла склади
фірми Рудольфа Найвельта пл. Марійська
ч. 8 в моделі найновішої креції, про що
звідомляє свою П.Т. клієнткою і просить
о ласкаві відвідини. 465 1-3

СТУДЕНТ промислової школи, пошукує
товарища, який з окремим входом
з електрикою, з цілим удержанням або
без. Шашкевича 4. II. 463 1-1

Посилайте передплату!

ШКІЛЬНІ СКРИПКИ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

і прилади поручає по фабричних цінах
найбільший склад
музич. інструментів „МЕЛЬОДІЯ"
Львів, вул. Коперника ч. 5. Там. 3-59.

П. Т. научним заведенням полекши в сплатах.
Величезний вибір. 458 1-3 На бажання цінники.

До всіх що вчаться і образуються!!
Всілякі шкільні прилади на шкільний рік 1927/8 можна найдешевше
і найкращіше набути тільки в знаній з дешевости фірми

С. Вайзер л'вів
Сикстуська 4 3-3

Як доказ подаю ціни: Рисуноків 1 2 3 4 5 6
бляхи з найліпшого паперу: 35 сот. 65 сот. 80 сот. 90 сот. 120 сот. 140 сот.

СТАРША самітна, спокійна жінка, пошу-
кує служби, займається кухнею і іспі-
кого рода господаркою. Під „Спокійна"
450 1-2

РІЖУТЕРНО, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРО-
БИ продає за готівку і на рату від
десятих літ в цілім краю звісна фірма
Іван Зельтенрайх, Львів, Марійська пл. 3
Купують бриланти, золото, срібло, пла-
найвищі ціни. 3а) 19-

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легінів, серця і жовудя

д-р Фелікс Ган

Львів, ГОРОДЕЦЬКА 46.

417 Пересвітлення Рентгеном 5-23

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта

Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II

Пломбування й винищення зубів бе-
болію. Штучні зуби в качуку і золоті в
американську систему. Пацієнтів з прові-
щій поагоджуються в найкоротшому часі.
П. Т. урядовцям і студентам значна знижка
383 6-6

БУДОВИ НОВІ

надбудови і ре-
конструкції бу-
дівель свіських
і церков, пляні і кошторисни виготовлює
на найдогідніших умовах та найко-
ротшому часі

ІНЖ. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

архітект будівничий

Львів вул. СОДОВА ч. 3, II поверт

355 (бічна Потоцького.) 6-14

Наймодніші капелюхи

заграничні моделі а фільцу і аксі-
міту в великім виборі поручає по прі-
ступних цінах

О. Бережницька

359 Львів вул. Пекарська 47. 5-3

Подяка.

Як учасниці курсу артистичних робіт
С.С. Василіюк у Львові, що відбувся
в липні ц. р., складаємо на цьому місці
ширу подяку провідниці курсу Матері
Марії Лєсьняк за неоцінені відомості
з області артистичних ручних робіт, які
завдячуємо її незвичайно добильному
і вмілому навчанню. Не можемо одначе
здержатись, щоб не висказати нашого
здивовання і пошлудування, що т.т. уч-
тельки, для котрих спеціально цей курс
був улаштований, з подивудіною, прямо
злочинною байдужістю не скористали
з цієї одинокої у нас спосібности ви-
значення робіт, що мадаються до навчання
в школі і поширювання поза школою се-
ред жіноцтва, крім того, що знання та-
ких робіт приносить велику особисту кор-
исть, бо заощаджує видатки на закупів-
річчя, що їх можна самій зготувати, а та-
кож в прикрих хвилях дає підставу до
екзистенції До С.С. Василіюк маємо
побажання, щоб не зражувалася в своїй
почині цією байдужістю учительок, але
дальше витривали в своїх високопато-
ричних замірах. Т. учительок нахилимо
на час найближчих ферій громадське зго-
лошуватися на курс артистичних робіт,
а ми є певні, що так само як ми, будуть
вдоволені і вдячні С.С. Василіюк.
Ольга Новодворська, Ю. Сахачька, уч-
тельки. 461